

Historia wciąż żywa
Kościoły ziemi opolskiej

Spis treści

Słowo wstępu.....	1
Kościół pw. Trójcy Przenajświętszej i Narodzenia NMP w Chodlu.....	2
Ruiny kościoła pw. M.B. Loretańskiej w Chodlu (Loret).....	3
Kościół pw. Św. Macieja Apostoła i Św. Katarzyny w Ratoszynie.....	4
Kościół pw. Bożego Ciała w Józefowie nad Wisłą.....	5
Kościół pw. Zwiastowania Pańskiego w Boiskach.....	6
Kościół pw. Wszystkich Świętych w Rybitwach.....	7
Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Opolu Lubelskim.....	8
Kościół pw. Świętej Trójcy we Wrzelowcu.....	10
Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Kraczewicach.....	11
Kościół pw. Św. Wawrzyńca w Karczmiskach.....	12
Kościół pw. Św. Stanisława Bpa i Św. Tomasza Apostoła w Piotrawinie.....	13
Kaplica Św. Barbary w Polanówce.....	14
Kościół pw. Św. Floriana i Św. Urszuli w Wilkowie.....	15
Kościół pw. NMP Królowej Polski w Zagłobie.....	16

Żarys historii

Historia powstania parafii oraz budowy świątyni, w kilku najważniejszych słowach.

Fragment architektury

Dominujący styl architektoniczny budowli oraz elementów wyposażenia wnętrza świątyni.

Miejsce kultu

Obrazy, relikwie, rzeźby świętych darzonych szczególną czcią oraz cuda związane z opisanym miejscem.

Szczypta wiedzy

Ciekawostki, niecodzienne wydarzenia, legendy związane ze świątynią lub całą parafią.

Słowo wstępu

Historia parafii, świątyń, kościołów, kaplic i kapliczek to bardzo istotne źródło wiedzy na temat życia w minionych wiekach, troski o dziedzictwo, uwarunkowań społecznych i osobowości znanych ludzi.

Zaprezentowane treści pozwolą nam zakosztować z tego źródła, które dla wielu jest mało znane, a dotyczy tej rzeczywistości, która jest tak blisko i swoim monumentem skłania nas do zadumy oraz poszukiwań.

Z lektury niniejszego folderu możemy odczytać dramaturgię drewnianych świątyń, które zniknęły z powierzchni ziemi w żywiole ognia i wody.

Z jednej strony napotykamy na fundatorów z rodów szlacheckich, z drugiej strony na ogromne zaangażowanie mieszkańców i ich wkład w powstawanie parafii.

W tajemnicy kościołów i kapliczek spotykamy się z wiarą ludzi wielkich i wiejskiego ludu, który szukał pociechy i nadziei u Matki Bożej czczoną w tajemnicy Wniebowzięcia, jako Matkę Bożą Szkaplerzną czy Anielską. To jest to piękno wynikające z prawdy utrwalone w konkretnym dobru i wyrażone w kulcie tajemnic zbawienia i świętych.

Zachęcając do lektury, zapraszamy do miejsc, które są otwartą księgą dla każdego pielgrzyma, turysty i poszukującego.

Europejski Fundusz Rolny
na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2007-2013

Folder promocyjny współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Osi 4 Leader Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w Obszary Wiejskie

Kościół pw. Trójcy Przenajświętszej i Narodzenia NMP w Chodlu

Skrypty historii

Kościół ufundowany został w I połowie XVI wieku przez ród Maciejowskich. W 1584 roku świątynia została konsekrowana, a fundator przekazał jezuitom lubelskim część dóbr chodelskich. Wybudowali oni wówczas świątynię drewnianą w 1616 roku na tzw. Lorecie, wyspie na stawie oddalonej 1 km od Chodla. W 1750 roku wzniesiono tam kościół murowany na wzór lubelskiej katedry. Po kasacie zakonu w 1773 roku świątynia ulegała stopniowej ruinie. Natomiast kościół parafialny był stałym ośrodkiem duszpasterskim.

Fragment architektury

Kościół posiada elementy stylu gotyckiego i renesansu. Jest jednonawowy z prezbiterium zwróconym w kierunku wschodnim. Grube mury zbudowane są z cegły gotyckiej. Wieża oraz zamurowane otwory strzelnicze świadczą o obronnym charakterze budowli. Do cennych elementów wyposażenia kościoła należy m.in. późnorenesansowa chrzcielnica z piaskowca, ambona w stylu

regencyjnym, dwa barokowe konfesjonały oraz barokowe stacje drogi krzyżowej.

Miejsce kultu

W XVII-wiecznym ołtarzu głównym znajduje się obraz M.B. Loretańskiej, namalowany na desce, prawdopodobnie w Weronie i przywieziony z Włoch w XVII wieku. Początkowo umieszczony został w kapliczce na bagnistym terenie koło Chodla, gdzie według podania, chorążemu Maciejowskiemu miało się objawić w czasie modlitwy tajemnicze światło. Na terenie tym powstała wioska Loret - miejsce licznych pielgrzymek i cudownych uzdrowień. Po kasacie zakonu jezuitów obraz przeniesiono do kościoła w Chodlu, gdzie pozostaje do dziś.

Szczypta wiedzy

Z dziejami parafii związane są m.in. nazwiska biskupa Samuela Maciejowskiego, prymasa Bernarda Maciejowskiego (1548-1608) i ks. Piotra Ściegiennego, który pracował w Chodlu w latach 1843-1844.

Ruiny kościoła pw. M.B. Loretańskiej w Chodlu (Loret)

Skrypty historii

Na południowy wschód od Chodla, wśród łąk i stawów na niewielkim wzniesieniu stoją ruiny kościoła pojezuickiego pw. Matki Bożej Loretańskiej. W miejscu tym niegdyś stała kaplica z cudownym obrazem, wzniesiona w 1616 roku przez jezuitów. W 1750 roku ojcowie jezuitów wzniesli murowaną świątynię na wzór katedry lubelskiej, jednak po kasacie i opuszczeniu Chodla kościół zaczął ulegać zniszczeniu, runął dach świątyni, a mury ulegały ciągłej dewastacji. Cudowny obraz M.B. Loretańskiej przeniesiono w 1785 roku do kościoła parafialnego w Chodlu. W świątyni nie odbywały się już żadne nabożeństwa.

Fragment architektury

Świątynia wzniesiona została w stylu barokowym. Była murowana z cegły na planie prostokąta, trzynawowa, bazylikowa. Obraz M.B. Loretańskiej znajdował się w murowanym ołtarzu głównym. Obok kościoła stała drewniana dzwonnica, zaś za cmentarzem - na ceglanych postu-

mencie i wysokiej kolumnie umieszczono statuę Matki Bożej. Do dziś zachował się tylko będący w stanie ruiny postument. Gdy w 1910 roku jeden z architektów zlecił rozebranie ruin kościoła i zużycia ich na budowę kościoła w Ratoszynie okazało się, że budowa murów jest tak mocna, że przeszkodziła w realizacji tego pomysłu.

Miejsce kultu

Obraz M.B. Loretańskiej otoczony był kultem i zaśląnął wieloma cudami, m.in. uzdrowieniem niewidomej dziewczynki, ocaleniem przed śmiertelną chorobą szlachcianki, uzdrowieniem wikariusza chodelskiego, czy odzyskaniem władzy w nogach przez dziedzica Skrzywieckiego.

Szczypta wiedzy

Działalność jezuitów oraz rodzący się kult maryjny przyczynił się w XVI wieku do obrony Chodla przed szerzącą się na Lubelszczyźnie reformacją i przejęciem przez różnowierców, tak jak było to w przypadku sąsiednich parafii. Chodel pozostał jednak ostoją katolicyzmu.

Kościół pw. Św. Macieja Apostoła i Św. Katarzyny w Ratoszynie

Skrypty historii

Obecna świątynia pw. św. Macieja Apostoła i św. Katarzyny w Ratoszynie powstała w latach 1906-1912 według projektu architekta Józefa Dziekańskiego. Zastąpiła ona drewniany kościół, spalony w 1737 roku, a następnie odbudowany i konserwowany w 1747 roku.

Fragment architektury

Świątynia została wzniesiona w stylu neogotyckim, na planie krzyża łacińskiego, z cegły czerwonej, z namiotowym dachem pokrytym gontem. Prezbiterium i nawa są jednoprzęsłowe. Po bokach prezbiterium znajdują się zakrystia i skarbiec. Boczne ołtarze są późnobarokowe, a pochodzą ze starej świątyni wybudowanej w Ratoszynie przez chodelskich jezuitów w 1747 roku. Na uwagę zasługują neogotycka, drewniana chrzcielnica, obraz przedstawiający śmierć św. Józefa oraz drewniana barokowa dzwonnica z połowy XVIII wieku znajdująca się na placu kościelnym.

Miejsce kultu

W parafii Ratoszynie szerzył się kult Matki Bożej związanej z obrazem Matki Boskiej Gidelskiej umieszczonym w ołtarzu głównym tegoż kościoła. Został on sprowadzony z Gidli w XVIII wieku i odegrał znaczącą rolę w szerzeniu kultu maryjnego.

Szczypta wiedzy

W świątyni znajdują się relikwie błogosławionego Wincentego Kadłubka. Sprowadzono je do tego kościoła z opactwa cystersów z Jędrzejowa. Jest to część kości z jego ręki.

Kościół pw. Bożego Ciała w Józefowie nad Wisłą

gmina Józefów nad Wisłą

Skrypty historii

W 1691 roku z fundacji Andrzeja Potockiego w Józefowie nad Wisłą, na skraju terenów miejskich, powstał drewniany kościół wraz z zabudowaniami klasztoru bernardynów. W dniu 11 grudnia 1729 roku wybuchł pożar, w wyniku którego cały obiekt został doszczętnie zniszczony.

Dlatego w latach 1730-1743 z fundacji Józefa Potockiego został wybudowany murowany klasztor wraz z świątynią. Kolejne pożary nie ominęły i tego kościoła. Podczas I i II wojny światowej, spowodowały one znaczne zniszczenia. Dzięki odbudowie uratowano jednak barokową szatę architektoniczną świątyni.

Fragment architektury

Późnobarokowy kościół, budynek klasztorny oraz dzwonnica zostały wymurowane z cegły. Kościół składa się z jednej nawy, prezbiterium, chóru zakonnego oraz zakrystii. We wnętrzu podziwiać można piękne, bogato złożone ołtarze, zwłaszcza ołtarz główny - wzorowane na ołtarzach

bernardyńskiego kościoła we Lwowie. Organy o 10 głosach wzorowane były na organach w kościele bernardynów w Leżajsku. Artystycznie rzeźbione i polichromowane konfesjonały współpracują z pięknym stylem świątyni. Wszystkie prace związane z wystrojem wnętrza wykonano pod okiem gwardiana Ludwika Czuryły.

Miejsce kultu

Wśród wiernych szczególnym kultem cieszy się święty Antoni. Znajduje to swoje potwierdzenie w odpuszczeniu parafialnym 13 czerwca każdego roku. Nabożeństwo do Matki Boskiej Anielskiej i świętego Franciszka to odzwierciedlenie historii zapisanej w obrazach umieszczonych w świątyni.

Szczypta wiedzy

Na szczególną uwagę zasługują: XVIII-wieczny krucyfiks w ołtarzu głównym oraz uratowane z pożaru poprzedniej świątyni obrazy: Matki Boskiej, świętego Antoniego i świętego Franciszka, a także zabytkowe kielichy z XVIII-XIX wieku znajdujące się w kaplicy.

Kościół pw. Zwiastowania Pańskiego w Boiskach

Skrypty historii

Kościół parafialny zbudowany został w latach 1861-1873, z fundacji Myszkowskich, ale już w 1614 roku powstała parafia uposażona przez Katarzynę Myszkowską. Przy parafii istniał szpital oraz biblioteka parafialna złożona z kilkudziesięciu dzieł (do dzisiaj zachowało się około 20 książek). Archiwum zawiera m.in. księgi metrykalne od 1700 roku, księgę zgonów od 1817 roku oraz, pisaną przez kilku proboszczów, krótką kronikę parafii.

Fragment architektury

Kościół jest murowany, zbudowany według projektu budowniczego zamojskiego W. Sienickiego. W świątyni znajdują się trzy ołtarze: główny z obrazem Zwiastowania Najświętszej Marii Panny oraz boczne w stylu barokowym – jeden z obrazem Przemienienia Pańskiego, drugi świętego Antoniego. Przy kościele jest także zabytkowa dzwonnica. W trakcie prac nad fundamentami nowo wzniesionego kościoła znaleziono cenne

naczynie ze srebra z kompletem naczyń liturgicznych pochodzących z początku XVIII wieku.

Miejsce kultu

Umieszczone w świątyni obrazy rozwinęły określone nurty pobożności. Najbardziej wyraźnym jest kult Maryi związany z dorocznym odpustem parafialnym. Wierni mają także szczególne nabożeństwo do Przemienienia Pańskiego, o czym świadczy druga uroczystość odpustowa, a święty Antoni odbiera chwałę w prywatnych modlitwach wiernych.

Szczypta wiedzy

II wojna światowa pochłonęła szereg ofiar z terenu parafii. W rozwidleniu dróg poniżej kościoła stoi niewielkich rozmiarów obelisk wybudowany dla uczczenia setnej rocznicy powstania listopadowego i pamięci generała Henryka Dębińskiego, jednego z wodzów naczelnych powstania. Napis na pomniku głosi: „1830 By krew przelana nie poszła w niepamięć”.

Kościół pw. Wszystkich Świętych w Rybitwach

gmina Józefów nad Wisłą

Skrypty historii

Parafia w Rybitwach istniała już w 1326 roku. Od lat 80-tych XVI wieku do lat 40-tych XVII był tu ośrodek protestancki, ponieważ właściciele miejscowości – Ossolińscy przeszli na kalwinizm. Obecna świątynia wybudowana została w 1613 roku dzięki fundacji Katarzyny Ossolińskiej. 18 lat później konsekrował ją bp Tomasz Oborski. Podczas wojen światowych była niszczona i za każdym razem odbudowywana.

Fragment architektury

Świątynia murowana, jednonawowa. Zaliczana jest do budowli sakralnych typu renesansu lubelskiego, o czym świadczą kolebkowe sklepienia z lunetami, pokryte dekoracją stiukową, tak charakterystyczne dla tego stylu. W 1842 roku do wschodniej ściany świątyni dobudowana została neogotycka kaplica grobowa Ksawerego Niesiołowskiego, generała Wojsk Polskich.

Miejsce kultu

Mimo, że parafia jest pod wezwaniem Wszystkich Świętych to jednak największym kultem w tej społeczności wiernych jest otoczona Matka Boża Szkaplerzna czczona w dorocznych uroczystościach odpustowych 16 lipca każdego roku.

Szczypta wiedzy

Istotne elementy świątyni stanowią: późnorenesansowy ołtarz główny (1634 rok) z obrazem przedstawiającym Wszystkich Świętych i męczeństwo świętego Stanisława, pędzla Jana Drużelskiego, drewniane ołtarze boczne: Matki Bożej, świętej Anny Samotrzeciej, Ukrzyżowania Pana Jezusa, barokowe chrzcielnice z XVIII wieku oraz neogotycka dzwonnica z 1927 roku. W ostatnim czasie w kościele odkryte zostały zażytkowe freski.

Kościół pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Opolu Lubelskim

Opary historii

Początek parafii sięga pierwszych wieków chrześcijaństwa w Polsce, nie jest jednak znana dokładna data jej powstania. Obecny kościół został wybudowany w latach 1650-1675 z fundacji rodziny Stupeckich. Dokończenia budowy oraz wyposażenia świątyni dokonała rodzina Tartów, po tym jak majątek opolski przeszedł w jej ręce. Kościół otrzymał wezwanie Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny. Konsekrował go biskup krakowski Andrzej Trzebnicki w 1674 roku. Jan Tarło sprowadził do Opolu Lubelskiego pijarów i zlecił zbudowanie klasztoru. Od 1738 roku zaczęła kształtować się fundacja opolska, zatwierdzona ostatecznie w 1743 roku przez Jana kardynała Lipskiego. Od tego czasu parafia opolska przeszła formalnie w ręce pijarów. Celem duszpasterskim zakonników było nauczanie, dlatego dzięki ich pracy miejscowe szkolnictwo w tych czasach osiągnęło bardzo wysoki poziom. Do biblioteki trafiały cenne zbiory książek poprzednich właścicieli miasta. Niektóre z nich zacho-

wały się do dnia dzisiejszego i są w posiadaniu Wyższego Seminarium Duchownego w Lublinie oraz w obecnych bibliotekach zakonnych pijarów. Rząd rosyjski zamknął szkołę pijarską w 1831 roku, a po powstaniu styczniowym dokonał kasaty zakonu i skonfiskował majątek, który przeszedł pod zarządek Skarbu Królestwa. Od tego czasu parafią opolską kierują księża diecezjalni. Z kościołem ściśle związany jest ksiądz Piotr Ściegienny, który w 1827 roku wstąpił do zakonu pijarów. Najpierw przebywał w Warszawie, później został przeniesiony do Opolu Lubelskiego, gdzie w 1832 roku przyjął święcenia kapłańskie i służył jako wikariusz i nauczyciel.

Fragment architektury

Murowana, jednonawowa świątynia zbudowana jest na planie krzyża tacińskiego, transept (tj. nawa poprzeczna do osi kościoła) tworzą dwie boczne kaplice na planie kwadratu, otwarte do prezbiterium półkolistym łukiem. Elewacje zewnętrzne kościoła są w stylu wczesnobarokowym, a kaplice, zakrystie i obejście są późnoba-

rokowe (połowa XVIII wieku). Wnętrze kościoła ma bogatą polichromię wykonaną przez Antoniego Dembickiego. Dolne partie polichromii zostały przemalowane w 1880 roku przez malarzy Quappa i Riedla. Sklepienie nad nawą główną jest kolebkowe z ośmioma lunetami, oddzielone od ścian gzymsem. Całe wyposażenie świątyni związane jest z jej późnobarokowym stylem. Kolumnowy ołtarz główny wykonany został około 1740 roku. W centralnej części ołtarza znajduje się obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem, pędzla Antoniego Dembickiego (1745 rok), a całość zdobici bogata dekoracja snycerska. Na ścianach nawy głównej umieszczono osiem późnobarokowych ołtarzy z bogatą regencyjno-rokokową dekoracją snycerską. Między nimi ustawione są rzeźby apostołów. Po lewej stronie widnieje późnobarokowa ambona, a pod nią drewniana chrzcielnica z rzeźbą Chrystusa Błogosławiącego.

Miejsce kultu

Mimo, że wezwanie parafii w Opolu Lubelskim odnosi się do kultu Matki Bożej Wniebowziętej

to w tradycji zapisał się na trwale odpust ku czci św. Józefa Kalasantego z czasów, gdy parafią kierowali pijarzy. Jest on obchodzony w pierwszą niedzielę lipca. Jednak w ostatnich latach większe łaski zaskarbia sobie Matka Boża Wniebowzięta czczona 15 sierpnia każdego roku. Należy zauważyć, że w dawnym podziale administracyjnym na dekanaty, w dekanacie Opole Lubelskie było kilka parafii pod wezwaniem Wniebowzięcia NMP. Dlatego z racji praktycznych, o ile było to możliwe unikano odpustów przypadających na ten sam dzień.

Szczypta wiedzy

Cennymi zabytkami świątyni są epitafia i tablice upamiętniające osoby związane z Opolem Lubelskim. Między innymi znajduje się tu płyta upamiętniająca pobyt Stanisława Augusta, kiedy zatrzymał się w Opolu w czasie podróży do Kaniowa na spotkanie z carycą Katarzyną. Swój nagrobek w postaci płyty z inskrypcją ma w kaplicy Świętego Krzyża fundatorka parafii - Elżbieta z Branickich Tarłowa.

Kościół pw. Świętej Trójcy we Wrzelowcu

Wzarys historii

Obecny kościół powstał w latach 1777-1784 z fundacji Zofii Lubomirskiej. Jego konsekracja odbyła się 28 VIII 1955 roku przez biskupa Tomasza Wilczyńskiego. Wcześniejsze świątynie jakie tu wzniesiono były drewniane. Ich fundatorem była rodzina Słupeckich. W wieku XVI na tym terenie rozwinął się protestantyzm, który wycisnął znaczące piętno na życiu tutejszej społeczności.

Fragment architektury

Kościół w stylu klasycystycznym, murowany, zbudowany na rzucie wydłużonego ośmioboku, posiada piękne sklepienie zwieńczone latarnią. W drewnianym ołtarzu głównym znajduje się obraz Trójcy Przenajświętszej z końca XVIII wieku. Dwa ołtarze boczne poświęcone zostały Matce Bożej Częstochowskiej oraz Panu Jezusowi Ukrzyżowanemu. W niszach ścian kościoła znajdują się obrazy, pierwszy autorstwa Antoniego Michalaka z połowy XX wieku - „Trójca Święta” oraz drugi „Adoracja Dzieciątka przez

Franciszkanów” z pierwszej połowy XIX wieku. Na szczególną uwagę zasługuje również neogotycki dębowy konfesjonał z początku XX wieku (drugi, w tym samym stylu pochodzi z 2000 roku).

Miejsce kultu

Kult Trójcy Świętej oraz działające w parafii bractwo pod jej wezwaniem, zaowocował licznymi dziełami miłosierdzia. Należy tu wymienić szpital, ochronki, a także sierociniec dla 40 dzieci. Na owe czasy była to bardzo wymowna forma troski o najbiedniejszych. Należy zauważyć, że w tym względzie liczne zasługi miała Maria Kleńewska, wielka krzewicielka polskości i społeczniczka.

Szczypta wiedzy

Przed kościołem znajduje się 20 kapliczek różańcowych, wykonanych w 2003 roku jako pamiątka „Roku Różańca Świętego”. Na placu przy kościele stoi XVIII-wieczna murowana dzwonnica.

Kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Kraczewicach

gmina Poniatowa

Skrypty historii

Pierwsze próby zbudowania kościoła podejmowane były przez mieszkańców Kraczewic w 1909 roku, lecz władze carskie nie wyraziły zgody. Budowa rozpoczęła się dopiero w 1919 roku, po odzyskaniu niepodległości. Autorem projektu był architekt Brzesko z Puław, ale z obawy przed zbyt dużym kosztem, realizacja odbiegła od założeń.

Fragment architektury

Według planów kościół miał być murowany, lecz z uwagi na koszty powstał kościół drewniany z bali sosnowych. Założony jest na rzucie prostokąta z trójbocznie zamkniętym prezbiterium zwróconym na północ. Pary filarów dzielą wnętrze na trzy nawy. Nad niższymi, nawami bocznymi utworzone są galerie boczne biegnące wzdłuż nawy głównej na całej jej długości. Galerie te, są najbardziej charakterystycznym elementem wystroju kościoła. Liczne rozbieżności między założeniami architektonicznymi, a faktyczną realizacją spowodowały, że kościół określany jest jako „bezstylowy”.

Miejsce kultu

Wierni w parafii w Kraczewicach przeżywają w ciągu roku trzy uroczystości odpustowe. Pierwsza, związana z tytułem parafii, obchodzona jest w niedziele po uroczystości ku czci Najświętszego Serca Pana Jezusa, a dwie następne to odpust ku czci św. Józefa (19 marca) i ku czci Matki Bożej Wniebowziętej (15 sierpnia). Cały ten kult jest wpisany w obraz św. Rodziny: Jezus, Maryja i Józef z uwzględnieniem atrybutów świętości wpisanych w historię zbawienia.

Szczypta wiedzy

Na szczególną uwagę zasługują: ołtarz główny wykonany przez Barwickiego z Radomia, chrzcielnica z drzewa dębowego, obraz świętego Józefa z Dzieciątkiem w ołtarzu głównym, statua Najświętszego Serca Pana Jezusa we wnęcie, wykonane w drzewie stacje drogi krzyżowej oraz dzwonnica z czterema dzwonami z przełomu lat 1935/36.

Kościół pw. Św. Wawrzyńca w Karczmiskach

Źarys historii

Pierwsza wzmianka o parafii pochodzi z 1452 roku, do mniej więcej połowy XVI wieku występuje ona jako samodzielna jednostka, później jako kościół filialny w Kazimierzu. Ponowne usamodzielnienie się nastąpiło w 1919 roku. Oprócz plebani i wikariatu istniał przy parafii szpital dla ubogich, szkoła oraz folwark. Obecny kościół został wybudowany w latach 1842-1848, dzięki staraniom księdza Jana Bałuszyńskiego i Ignacego Wessla. W 1848 roku poświęcił go proboszcz kazimierski, ksiądz Ignacy Potczyński.

Fragment architektury

Kościół klasycystyczny, murowany z cegły i kamienia, jednonawowy. W kamiennym ołtarzu głównym znajduje się figura Chrystusa Ukrzyżowanego oraz obraz męczeństwa świętego Wawrzyńca z 1972 roku, autorstwa Z. Adamczyka. W ołtarzach bocznych widnieją: otaczany licznymi wotami obraz Matki Bożej Szkaplerznej, obraz Niepokalanego Poczęcia NMP

(z XVIII wieku, malowany na skórze) i obraz świętego Mateusza. Na uwagę zasługuje także chrzcielnica z drzewa lipowego.

Miejsce kultu

Największym kultem nie tylko wśród parafian, ale i wśród okolicznych wiernych cieszy się obraz Matki Bożej Szkaplerznej. Świadczą o tym wota wokół niego umieszczone. W historii odnotowano tu liczne pielgrzymki, które przybywały na niedziele po 16 lipca, aby wyrazić Bogu dziękczynienie i otrzymać zbawienne łaski.

Szczypta wiedzy

W kościele znajdują się ruchome obrazy – męczeństwa świętego Wawrzyńca w ołtarzu głównym oraz świętego Mateusza w ołtarzu bocznym. Na placu przykościelnym znajduje się grotta M.B. z Lourdes oraz drewniana dzwonnica wybudowana około 1723 roku (restaurowana w 1982 roku) z dwoma dzwonami firmy Felczyńskich z Przemysła.

Kościół pw. Św. Stanisława Bpa i Św. Tomasza Apostoła w Piotrawinie

gmina Łaziska

Opis historii

Kościół pw. św. Stanisława Bpa i św. Tomasza Apostoła w Piotrawinie jest najstarszym i najcenniejszym zabytkiem sakralnym (klasy 0) powiatu opolskiego. Obiekt wybudowany został w latach 1440-1441. Ufundował go Zbigniew Oleśnicki jako dziękczynne votum za objęcie biskupstwa krakowskiego. Świątynię wzniesiono obok drewnianego kościoła, który po jakimś czasie został rozebrany i przewieziony do Biskupic.

Fragment architektury

Świątynia wzniesiona jest w stylu gotyckim, jednonawowa. Na zewnątrz znajdują się charakterystyczne skarpy i fryzy z cegieł układanych w kant. Wnętrze wyposażane było na przestrzeni XV-XIX wieków, stąd widoczne są różne style. Ołtarz główny z XVII wieku, jest późnorennesansowy z obrazem świętego Stanisława BM. Ławki w nawie – gotyckie, konfesjonały – barokowe, a chrzcielnica – rokokowa z XVIII wieku. Ołtarze boczne przedstawiają Mat-

kę Boską z Dzieciątkiem, Niewiernego Tomasza, Chrystusa na krzyżu oraz świętego Franciszka.

Miejsce kultu

Miejsce to stało się ośrodkiem kultu świętego Stanisława, który według legendy wskrzesił rycerza Piotra Strzemieńczyka. Jemu jest poświęcona gotycka kaplica-grobowiec znajdująca się obok kościoła. W kaplicy wmurowano kamień z napisem: „Hic jacet Petrus bis mortuus, miraculum christianis annis” („Tu leży Piotr dwukrotnie zmarły, cud w latach chrześcijańskich”). Kamień pierwotnie leżał na stopniu ołtarza, przez co napis w wielu miejscach został starty.

Szczypta wiedzy

Późniejszy biskup krakowski Kajetan Sołtys zamierzał wybudować przy kościele kolegiatę, został jednak wywieziony w głąb Rosji i nie mógł zrealizować planu. Świadectwem tego zamiaru pozostały jedynie ciosane kamienie, kapitele oraz podstawy znajdujące się wokół świątyni.

Kaplica Św. Barbary w Polanówce

Źarys historii

Kaplicę ufundowała w 1743 roku Marcjanna z Polanowskich Łabęcka. Patronką obrano świętą Barbarę, opiekunkę flisaków, gdyż Polanowscy posiadali spichlerz i zajmowali się sptawianiem zboża. Kaplicą zajmowali się, związani z rodziną, zakonnicy z Kazimierza Dolnego. Odnowienia i przebudowy kaplicy dokonał prawnuk fundatorki w 1838 roku. Nadano jej wtedy klasycystyczny styl.

Fragment architektury

Świątynia wybudowana została z cegły i wapienia, otynkowana. Podczas remontu dobudowano dwa portyki, które tworzą cztery kolumny porządku korynckiego, z pięknymi liśćmi akantu na głowicach. Kaplica przykryta jest spłaszczoną kopułą z krzyżem żeliwnym. Wewnętrzne mury świątyni tworzy koło, ściany dzieli osiem półkolumn jońskich, pomiędzy którymi znajdują się stacje drogi krzyżowej. W centralnej części drewnianego ołtarza głównego znajduje się

obraz nawiedzenia świętej Elżbiety przez Maryję, po prawej stronie scena ukrzyżowania Chrystusa, po prawej kopia ikony Matki Boskiej Czeszochowskiej w rokokowej sukience.

Miejsce kultu

Wybór św. Barbary na patronkę tejże kaplicy posiada charakter prywatny. Był on odzwierciedleniem rodzinnej troski o sptawiane zboża i bezpieczeństwo tych, którzy przy tym transporcie pracowali.

Szczypta wiedzy

Podczas remontu, w kluczach okien prawnuk fundatorki umieścił herb Korab, natomiast w przedsionku, nad drzwiami tablicę pamięci Marcjanny: „Pierwszej Fundatorce w roku 1743 Marcyanie z Polanowskich Łabęckiej Karol Łabęcki prawnuk odnowiciel roku 1838”.

Kościół pw. Św. Floriana i Św. Urszuli w Wilkowie

gmina Wilków

Źarys historii

Pierwsze wzmianki o parafialnym kościele zbudowanym z drewna pochodzą z 1325 roku. Na początku XVII wieku został on jednak zniszczony. Obecną murowaną świątynię wybudowano w 1625 roku z fundacji rodzin Głuskich. Po pożarze w 1720 roku, przez dłuższy czas nie był odnawiany, dopiero na przelocie XVIII i XIX został odrestaurowany. Po II wojnie światowej prace przy nowej polichromii prowadził Alojzy Goss z Torunia.

Fragment architektury

Jednonawowa świątynia zbudowana jest z kamienia i cegły. Nawa oraz prezbiterium przykryte są drewnianym sufitem. Nad nawą znajduje się wieżyczka na sygnaturkę. W głównym ołtarzu zobaczymy rzeźbę z XVIII wieku - Chrystus na krzyżu oraz obraz Matki Bożej i świętej Urszuli. W kościele znajdują się dwa ołtarze boczne, jeden poświęcony świętemu Florianowi, drugi Przemienieniu Pańskiemu.

Miejsce kultu

Wnikając w historię parafii trudno mówić o dominującym kulcie osób świętych. Trzy doroczne odpusty: ku czci św. Floriana, na Przemienienie Pańskie i ku czci św. Urszuli cieszą się jednakowym powodzeniem. Istna mozaika murowanych kapliczek na terenie parafii to bardzo interesujący element religijności i czci osób świętych np. św. Anny i św. Jana Nepomucena, na terenie miejscowości takich jak: Wólka Polanowska, Rogów, Dobre, Podgórz i Zastów Karczmiski.

Szczypta wiedzy

Kościelna dzwonnica, projektu Karola Sicińskiego, (znanego architekta i twórcy projektów odbudowy Kazimierza Dolnego), powstała jako podziękowanie Najświętszej Maryi Pannie za odzyskanie niepodległości. Do budowy posłużył czerwony granit, przygotowany wcześniej do budowy pałacu. Na uwagę zasługuje również kapliczka świętego Jana Nepomucena, orędownika podczas powodzi, ufundowana przez mieszkańców w 1925 roku.

Kościół pw. NMP Królowej Polski w Zagłobie

Źarys historii

14 listopada 1906 roku biskup lubelski wyraził zgodę na utworzenie niezależnej parafii w Zagłobie. Dzięki temu powstała obecna świątynia, wzniesiona w latach 1928–1938. Majątek na jej budowę przeznaczyła rodzina Kleniewskich. Konsekracji dokonał w 1948 roku biskup Stanisław Wyszyński, późniejszy Prymas Tysiąclecia.

Fragment architektury

Kościół zaprojektowany przez architekta Kazimierza Skorewicza został wybudowany w latach 1928–1938 w stylu podhalańskim. W tym ciekawym projekcie niektórzy dopatrują się również elementów neoromańskich. W kościele znajdują się obraz oraz fresk, które są wpisane do katalogu zabytków. Fresk, autorstwa Antoniego Michalaka, przedstawiający Ukoronowanie Najświętszej Maryi Panny znajduje się w tle ołtarza głównego. Jego centralną część stanowią postacie Chrystusa siedzącego na tronie oraz Maryi, którą Jezus koronuje na królową. W ołtarzu

bocznym znajduje się barokowy obraz Królowej Polski, przedstawiający Maryję trzymającą Dzieciątko Jezus. Autor Józef Chełmiński, jak głosi legenda, miał malować ten obraz na kłęczkach.

Miejsce kultu

W pobożności i religijności wiernych widoczne są elementy kultu maryjnego. Koresponduje to z dwoma uroczystościami odpustowymi ku czci Maryi (3 maja – Królowej Polski i 15 sierpnia – Matki Bożej Wniebowziętej). Ciekawym elementem w krajobrazie parafii Załoga są krzyże przydrożne wymurowane, a nawet wykonane w granicie.

Szczypta wiedzy

Projekt kościoła został wyłoniony na drodze konkursu ogłoszonego przez Jana Kleniewskiego. Założeniem było przygotowanie projektu uwzględniającego określoną bryłę, usytuowanie, materiał oraz liczbę wiernych, którą miał pomieścić kościół. Pierwszeństwo wyboru w konkursie miały mieć prace, które spełniły powyższe kryteria.

**Historia wciąż żywa
Kościoły ziemi opolskiej**

**Lokalna Grupa Działania
„Owocowy Szlak”**

ul. Lubelska 4
24-300 Opole Lubelskie
tel./fax 81 827 72 31
tel. 81 827 72 32
kom. 697 915 005
lgd.opolelubelskie@gmail.com
www.lgdowocowyszlak.pl

Opole Lubelskie 2012

Opracowanie tekstów:

LGD „Owocowy Szlak”
Agencja Reklamowa Vena Art

Konsultacja tekstów:

Ks. Tadeusz Domżał

Fotografie:

Artur Mulak
Jacek Rośty

Projekt graficzny:

Agencja Reklamowa Vena Art

Europejski Fundusz Rolny
na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2007-2013

Folder promocyjny współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Osi 4 Leader Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:
Europa Inwestująca w Obszary Wiejskie

